

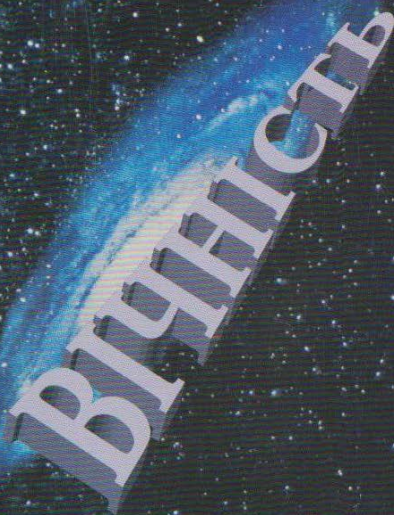
Марія Володимирівна Жакун (Харчос) народилася в 1957 році на хуторі Діброва Гощанського району

Рівненської області. Закінчила Малинівську середню школу. Вищу філологічну освіту здобула в Рівненському державному педагогічному інституті (1974-1978р.). Працювала у школах Млинівського району. Зараз навчає дітей рідної мови і літератури та зарубіжної літератури в ЗОШ I-III ступенів с. Тучин Гощанського району.

Поетичні твори друкувались у районній та обласній пресі, альманахах „Суцвіття” (2006, 2007рр.). „Вічність” перша книга авторки.

МАРІЯ ЖАКУН

ВІЧНІСТЬ

МАРІЯ ЖАКУН

ВІЧНІСТЬ

Вірші
Поєми

Рівне
Овід
2007

ББК 84 (4 Укр) 6

Ж 238

УДК 821.161.2

М. Жакун. - ВІЧНІСТЬ. - Рівне. Овід. 2006. - 100 с.
з ілюстраціями

Глибокі душевні переживання, щире захоплення навколишнім світом, роздуми про минуле і сучасне, світла віра в людську доброту – такі основні мотиви даної збірки.

Автор висловлює щире вдячність за допомогу у виданні цієї книги:

Кутузі Володимирі Степановичу – голові фермерського господарства „Золота нива” с. Мошків Млинівського району;

Ярощуку Миколі Яковичу – президенту Рівненської торгово-промислової палати;

Калюті Валентині Іванівні – головному бухгалтеру Рівненської торгово-промислової палати;

Кравцю Юрію Ісаковичу – голові ради Рівненської організації Профспілки працівників освіти та науки;

Паламарчуку Петру Михайловичу – голові ради Гошанської організації Профспілки працівників освіти та науки.

В авторськму редагуванні

Художник - Андрій Мечкало

Коректор - Микола Жакун

Набір, верстка та дизайн - Сергій Бабак

ВІРШІ

ПРОЛОГ

Все частіше я в поезії в полоні,
Віддаю їй час і сили чималі.
У цій збірці (так, немовби на долоні)
Мої мрії, мої радощі й жалі.

У поезії відкрита я до краю,
І не ставлю я словам своїм межі.
В кожному вірші я для всіх вас відкриваю
Капельки свого серця і душі.

Посміхніться, і змахніть сльозу зі мною,
І побудьте у думках моїх хоч мить.
Я надіюсь – милозвучною струною
Тут написане у серці забринить.

ОСІНЬ

Осінь тихо вже ступила на поріг
І до мене простягнула навстріч руки.
Вже немало мною пройдено доріг,
Вже повіяло, мабуть, димком розлуки.

Срібна ниточка в волосся уплелась,
Осінь рання посміхається до мене.
Де ж вона, шепчу, так скоро узялась,
Ще ж недавно було листячко зелене.

І ще сняться мені літні диво-сни,
І ще серце від кохання не схололо...
Воно, знаю, не забуло ще й весни,
Ну, а в небі вже лелек прощальне коло.

Все нестримніш тиха осені хода,
Все частіше ллється срібло сліз із неба,
А душа моя така ще молода
Й по-весняному ще горнеться до тебе.

* * *

Це буває завжди невчасно:
Тільки-тільки прилинуть сни,
Серце так затріпоче часто

Й ніби падає з вишини.

Прокидаюсь: в кімнаті тиша,
Серце ж б'ється не зовсім в лад.
За вікном вітерець колише
Гілочки – ще дримає сад.

Знову спогади невеселі,
Я не можу їх зупинить.
І минуле на каруселі
У болючих думках летить.

На подушку сльоза скотилась,
І усе ще тремтить душа.
Може, тільки тепер навчилась
Я любити, і жаліть, і прощать...

А як ранок в вікно постука,
Знов на віях тріпоче сон.
Закінчилась сердечна мука:
Мене сон ще бере в полон.

В сні з'являються диво-квіти,
Ніжні дотики рук твоїх...
Значить, треба ще, треба жити
Для себе, для тебе, для всіх.

ЗАГАДКОВА КРАЇНА

Цю країну ніколи
ніхто не побачить на карті.
Я ж іздавна люблю її
і не лінуюсь вивчати.
Прикладаю чималі
зусилля – й вони того варті,
Бо в цій дивній країні
я хочу усе розгадати.

В ній і влітку бувають
примхливі страшні хуртовини,
Серед них водоспади
печалі, тривоги і сліз...
Там є пагорби щастя,
веселі річки і долини,
Там співають вулкани
й колишеться ніжності ліс.

Там сади розцвітають
не тільки у квітні чи травні,

Там є гори кохання
    й лани співчуття й доброти...
Небеса ж найчастіш голубі,
    та бувають й безбарвні,
Й магістралі, на жаль,
    там не завжди ведуть до мети.

Там буває ніч роком
    і ворони ситі кружляють,
А буває, що сонце
    зеніт цілий рік не лиша.
Там жорстокі тайфуни
    і лютії смерчі чигають...
Все ж люблю цю країну.
    Вона – моя мила душа.

ВСЕ ІНАКШЕ

В юності усе було інакше:
Так хотіла випить того трунку –
Так бажала твого поцілунку,
Що не раз я думала, що варто

Ради цього рік життя віддати.
(Що то значить в юності кохати!)
Може, віддала б і півжиття...
Довгим ще здавалось майбуття!

А тепер настали інші дні:
І якщо тепер чогось захочу,
Голови роками не морочу...
Стала вже тепер якась скупа.
Не готова на такі я кроки –
Віддавать за поцілунки роки,
А тим більше тратить півжиття!
Ех, немає в юність вороття...

* * *

Хочу щиро Господу молитись.
Скільки ж в нас лукавства і гріха!
Як непросто часом зупинитись,
Від турбот земних відгородитись...
Йдуть хвилини грішного життя!

А тягар гріхів нелегко скинуть,
Не покинуть нам свого хреста.
Господу прийшлося за нас загинуть,
Я ж не можу сумнівів відкинуть...
Справжня віра має бути сліпа.

Хочу в храмі стати на коліна
Й очі до розп'яття піднять.
Вірю я, не заросте стежина,
Що в душі моїй одна-єдина
Йде туди, де Божа благодать.

День за днем шляхом ідемо хресним,
Віримо ж у вічне майбуття:
Станем ще перед Отцем Небесним,
Як Ісус воскрес, то й ми воскреснем
Для нового – вічного – життя!

ПРИЗНАННЯ

Знов весна, тиха синь в небесах...

Ніжно в очі твої заглядаю,

Озираюсь на пройдений шлях

Й розумію, що все ще кохаю.

Розкривається навстіж душа,

Як цілунки твої уявляю,

Бо не варте життя і гроша,

Як кохання нема. Я ж кохаю.

Вранці знов до тебе пригорнусь
І бажання твої відгадаю...
Хоч в коханні тобі й не клянусь,
Але знай, що тебе я кохаю.

Не за горами вже й п'ятдесят,
Небагато вже, може, й до краю.
Дні все швидше ідуть, ні – летять.
Я ж кохаю, я все ще кохаю.

Треба сильною бути. Повір,
Я це знаю, я точно це знаю.
Може, я і жива до цих пір
Лиш тому, що є ти й що кохаю.

День за днем – так проходить життя.
Ніжність рук твоїх як пригадаю,
Вірю, довго ще до забуття,
Бо кохаю, бо й досі кохаю.

ЩО КРАЩЕ ?

Є любов взаємна – добре знаю.

Це така велика благодать.
Як чудово, коли все ж кохає
Той, кого самій прийшлось кохать.

А якщо взаємності немає?
Як бути в ситуації такій?
Дуже добре, звісно, як кохають,
Та ще краще все ж кохать самій.

ВЕСНЯНИЙ РАНОК

Темна нічка владу свою губить,
Ранок одяга златий вінець.
Ах, як лагідно мене голубить
Й обніма за плечі вітерець!

Задивляюсь в роси трав прозорі:
Сплять краплинки, ніби в сповитку.
Ах, які вкруг пахощі казкові!
Скільки ласки в запашнім бузку!

Ранок знов нові приніс бажання,

Витер ніжно він сліди від сліз.
Ах, які палкі слова кохання
Шепотів мені в саду нарцис!

Невідомо, що ще подарують
Кожному із нас прийдешні дні...
Ах, мене усе іще хвилюють
Солов'їні ранішні пісні!

Ранки весняні такі короткі,
Теплім дню вони торують шлях.
Ах, які невимовно солодкі
Поцілунки сонця на устах!

ВІЧНІСТЬ

Завітала знов весна!
В небі пісня голосна!
Води синії ріки
                                сколихнулисьь.
Розцвітає пишно сад...
Ах, як цьому кожен рад!
                        Юність!

Літо знову уповні
Нам дарує теплі дні.

І кругом, де не поглянь, -
стиглість.

Вірим в світле майбуття,
У зеніті вже життя.
Зрілість!

Вересневі тихі дні,
Ключ пташиний в вишині.
Споконвіку так було –
сталість.

Жовте листя опада,
Стала кригою вода...
Старість!

Сніг кружля – зима іде!
Що попереду гряде?
Свято вірю я тепер
в потойбічність.

Ах, яка кругом краса!
Серце рветься в небеса!
Вічність!

ЗОРЯНЕ НЕБО

Небо зоряне манить
й наводить
на безліч думок...

Світить зірка моя
так далеко
і так ще високо.

Ще не гасне вона,
ще горить
серед інших зірок.

А, можливо, щоб впасти,
їй досить
зробить лиш півкроку.

Ох, як жаль мені зірку,
що впала
десь за небокрай.

Зірку ясну таку,
молоду,
і красиву, і чисту...

Боже милий, благаю,
її ні за що
не карай.

І до себе візьми
її душу,
палку й променисту.

Зірка впала, а я
ще й до цих пір,
на диво, жива.

Часом думаю, все
це мені,
може, просто лиш сниться...
ся...

А на небі іскриться
моя
доленосна зоря.

І за неї, й за інші
ще буду
я щиро молитися...

Ось на сході горять
дві прегарні
сріблясті зорі,
Так привітно всміхаються
й ваблять
мене іздалека...

І мені дуже хочеться,
щоб біля них
угорі

Засвітилася третя.

Нехай

принесе їм лелека!

Все пильніше й пильніше

вдивляюсь

у зоряну ніч.

Вдячна Богу, що зірка

моя

ще гаряча і ясна.

І здається мені,

що до неї

все лине навстріч

В небі зірка твоя,

мерехтлива,

яскрава й прекрасна.

В вишині є зірки,

такі милі мені

й дорогі.

„Залишайтеся на небі,” –

прошу їх

у час зорепаду.

І звертаюсь до кожної
у невимовній
мольбі:
„Ще світи! Ще світи!
Ще не падай!
Ще довго не падай!”

* * *

У минуле вже не повернутись,
Поміж нами відстань і роки...
До руки б твоєї доторкнутись,
Тільки б доторкнутись до руки!

Часто чую я, що час лікує...
Для мене ж не скінчився той шлях:

Серце моє знов і знов мандрує
У солодких давніх почуттях.

В серці твоя посмішка зосталась
І очей твоїх ясна блакить...
І я так боюсь, щоб не порвалась
Ця тонесенька між нами нить.

Ні, немає в моїм серці щему,
І в душі моїй нема вагань:
Тільки б ти лишивсь в житті моєму,
Тільки б не скінчився шлях „страждань”!

Я надіюсь, ми колись зустрінемось.
Це така солодка буде мить!
Може, рук теплом іще поділимось?
Може, задля цього й варто жити?

Вже проснулось листячко зелене,
Гріють серце подихи весни...
Знаєш, що? Ти там всміхнись для мене,
А ще краще – завітай у сни!

* * *

Час все швидше летить! Й все минає,
Наближає життя до кінця.
Та хоч як в цім житті не буває,
Треба вірить у милість Творця!

Мої мрії не мають ще ліку.
За їх здійснення знов помолюсь.
І святому Господньому лику
Благовійно я ще поклонюсь.

Часто смуток приходить. І битви
З ним не виграть. Рясним він дощем
Знов впаде. Та в хвилини молитви
Ще відчую я захват і щем.

Свої сумніви я ще здолаю.
Вірю в це. І, мабуть, неспроста
З шиї хрестик уже не знімаю:
Я боюсь тепер жить без Христа!

В світ не лиш на страждання і муку

Ми прийшли. Значить, треба ще жить.
Але так, щоб в Господню руку
Свого цвяха ніколи не вбить!

Сонце ясне давно закотилось,
Десь там спить в золотім шалаші...
Відчуваю, що серце втомилось,
Та вже вірю в безсмертя душі.

Може, недалеко вже й обжинки...
Від думок таких у серці жаль.
За вікном цілуються сніжинки,
А в душі моїй гірка печаль.

Жаль, здоров'я не купить за гроші.
Та й нема їх. І земля з-під ніг
Знов пливе: мій мученик хороший
(Марно ждять) не ступить на поріг.

Я про зустріч потойбічну мрію...
Думка ж плине, що було б, якби
Я тоді не втратила надію

В павутинні болю і журби.

Кожен день ця думка серце крає
Й не дає все спокою мені.
Як у відчай не ввійти до краю?
Що зробить, щоб нерви мать стальні?

Не для мене радості стежина,
Іншим хай співає водограй.
Знаю я, що десь є та краплина,
Що вже біль поллється через край.

І втікти я пробую від муки
У любов, в роботу, у вірші...
Крадькома ламаю з горя руки,
Щоб втаїти стогони душі.

Може, там ще стрінемось? Незвично,
Та приємно мать такі думки.
Може, будем всі ми жити вічно?
Може, в нас попереду віки?

РЕКВІЄМ

Все ще яюсь живу,
хоч в житті і не ті вже простори,
Бо у серці потоки
і сліз, і печалі, і слів...
Тебе, милий синочку, нема.
Це таке страшне горе.
Горе без берегів...

І куди не погляну –
жива і яскрава скрізь пам'ять.
Ось твої фотографії, книги...
Та що там казати!
І слова ненаписані
теж мені душу щось ранять.

Треба їх написати!

Скільки ночей без сну

в мене, мабуть, казати не треба.

Скільки згадок і сліз...

Та тебе ними вже не піднять.
Якби тільки могла,
то зняла б тобі зірочку з неба.
Зірку ж з неба не знять.

Тобі б жити і жити...

Чому ж по душі уже дзвонять?
Зійшлись рідні і друзі –
в серцях і скорбота, і щем...

І здається мені:

не тебе це, мій любий, хоронять,
А квітки хризантем...

Вчуся жити без тебе,

не знаю лиш, де брати сили.

Не побачить тебе
вже ніколи і не обійнять.
Дуже важко стоять
мені біля твоєї могили...
Ох, як важко стоять!

В перехожих я пробую
риси твої відшукати.
Серце ж рветься від болю,
і кругом іде голова.
Які вибрать слова,
щоб сповна чорний біль передати?
Які вибрать слова?

Йдуть роки, а тебе,
мій хороший, нема поміж нами.
Віддала б я життя,
лиш би сонце твоє не зайшло.
Якби можна було
помінятись з тобою місцями!

Якби можна було...

Твоє дихання змовкло
навіки і більш не прокинулось.
Пережить таку втрату
не зичу я і ворогам.
Серце ж гріє надія,
що ми ще, синочку, зустрінемось.
Ще зустрінемось... там.

* * *

Знову сонце в золотім серпанку

Щедро ллє проміння у траву...
Соловей витьохкує співанку,
В мене ж думка з самого світанку:
Як цей довгий день переживу!

Дні бувають довгі, але роки,
Безперечно, швидше й швидше йдуть!
І хоч рани у душі глибокі,
Вірю, дні – це до безсмертя кроки
Й душі одна одну там знайдуть.

Добре думать так, та все ж я бачу,
Що мій біль не меншає чомусь...
Я не раз, не раз іще заплачу,
Постараюсь, щоб ніхто не бачив,
А на людях краще посміхнусь.

Для мене тепер усе змінилось,
Бо на небі не хвата зорі.
Так. Життя від цього не спинилось,
Та хвилююсь менш, чи залишились
Ще листки в моїм календарі.

Хоч у відчай я ще не впадаю,
Дуже важко біль перемагать.
Все ж крупинки радості шукаю,
Все ж до сонця руки простягаю...
В цьому світі треба все долать.

Ну, а сонце шле проміння з неба,
Сушить сльози травам, я ж зову
Ще й до себе. В мене та ж потреба,
Хоч і знаю, що триматись треба...
Якось, може, й цей день проживу.

СЛОВА

День жахливий був:
впали ті страшні слова
На мою ще гарячу душу...
Ноги стерпли і кругом
пішла голова...

Що я далі чинити мушу?

Не була я готова

до тих страшних слів

І не знала, як далі бути.

Ну, а потім були

найстрашніші із днів,

Найчорніші, які не забути.

День за днем пролітає.

Невже я жива?

І невже ще на цьому світі?

Мене, може, немає,

давно вже нема...

Ось верба вниз схилила вже віти.

Тихо вітер шепоче

собі за вікном

Якусь нову, незнану казку.

Прислухаюсь, які

вимовляє слова.

Аж не вірю: про ніжність і ласку.

Що ж, нехай, але я
        не забуду тих слів,
Що мою розітнули душу.
Скільки б там не було
        ще попереду днів,
Їх забудь я себе не примушу.

Біль тих слів я і досі
        не перемогла.
Поки ж вість не прийшла жахлива,
Я жила собі. Просто
        жила, як могла...
Ні, до слів тих жила я щасливо!

НЕЗМІННІСТЬ

Абсолютно ясно
        все і зрозуміло:
Ти мене не любиш
        й цього не змінить.
Скільки днів у мріях
        марних пролетіло,

Все одно тебе не
можу розлюбить.

Як забути ніжну
сонячну усмішку?
Як не цілувати
знову твій портрет?
Є у мене інший,
ти голубиш іншу,
Кожен з нас, сказати б,
має свій дует.

Часом уявляю,
що пройшли вже роки,
Часом думка злине,
що пройшла лиш мить.
Почуття лишились
все такі ж глибокі,
І, мабуть, цього вже
не перемінить.

У думках, признаюсь,
ти завжди зі мною,
Без тебе й хвилинка

жодна не мине.
Все ще в мене буде,
але не з тобою.
Все ще в тебе буде,
але без мене.

І тобі нічого
від мене не треба...
Знаю це й не смію
я тобі сказати:
– Я для тебе ладна
прихилити небо,
я ні в чім тобі не
зможу відказати!

* * *

Знов надворі весна!
Знов надворі красна!
Я надіюсь – мене не забудеш.
І завжди пам'ятать,
Довго ще пам'ятать
Будеш?

В тебе інше життя,
Інші в нім почуття.
Знаю, ти мене не приголубиш...
І не можна питать,
Нема й смислу питать:
– Любиш?

Знаю, ти не прийдеш.
Знаю, не обіймеш
І думки мої не відгадаєш.
Все, що з нами було,
В мої мрії ввійшло.
Знаєш?

Світ закутався, мов пан,
В темно-сірий туман.
Він розійдеться, лиш ти накажеш.
Як тебе не любить,
Як тебе розлюбить,
Скажеш?

Тебе поруч нема –
В моїм серці зима.
Хоч приснисть – і його цим зігрієш.
Все ще хочу тепла,

Хочу твого тепла.
Віриш?

Ти десь там вдалині –
Мої думи сумні.
Ти ж від смутку мене не рятуєш...
Але хоч би приснився,
Хоч разочок приснився!
Чуєш?

Вірю, десь по весні
Все ж провідаєш в сні...
Може, зустріч нам цим напророчиш.
І тоді я прийду,
Я віршами прийду.
Хочеш?

ВСЕ ОДНО ЛЮБЛЮ

Влітку знов у полі
Зацвіли ромашки.
Пригадаю юність
І зірву одну,
Хочу погадати,
Як колись, бувало.
„Любить” чи „не любить” –

Відповіді жду.

Обриваю тихо
Трепетні пелюстки.
Відповідь – „не любить”,
Віри я не йму.
Погадаю ще раз,
Може, вийде „любить”.
Хочеться отримать
Відповідь таку.

Любить чи не любить,
Звісно, хочу знати,
Але все ж від себе
Правди не втаю:
Що б там не сказала
Для мене ромашка,
Та сама люблю я,
Все одно люблю!

ЛИСТОЧОК

Мрії-сни нікому не завадять,
Та не всім судилось майбуття...
Будуть день у день листочки падать.
Я листочок, теж листочок, мабуть,
На гігантським дереві життя.

Час летить нестримною ходою...

І за кожним, що упав, листком
Хтось невтішно вмиється росою
(Гіркою, скорботною сльозою)
Під барвистим райдуги містком.

Навіть в тихі, теплі дні погідні,
Як шле сонце з неба благодать,
Нас листочки залишають рідні,
Тихо гаснуть і зелені, й мідні.
І нема їх змоги врятувать.

Майбуття неясне і туманне...
Мій листочок теж колись впаде,
Але зараз він іще не в'яне,
Може, моє серце полум'яне,
Може, свіжий подих долі жде.

Ще листочок мій не зна спочину,
Ще душа його іскриться ввись.
Тихо витре хай росу-перлину,
Вслухається в пісню солов'їну...
Ще держись, листочку мій, держись!

У ПОЛОНІ

Я до тебе тягнуся душею
І боюся тривалих розлук...
Що б не сталося з зорею моєю,
Я в полоні твоїх теплих рук.

Я до сонця тягну долоні
Через морок безсонних ночей.
Все тому, що живу в полоні
Твоїх милих, звабливих очей.

Мені шепче щось житній колос
Так чудово, немов Златоуст.
В серці ж твій мелодійний голос.
Я в полоні твоїх ніжних уст.

Знову квіти несеш червоні...
Добре думать, що ти однолюб.
Хочу бути завжди в полоні
Твоїх рук, і очей, і губ...

НІЧНІ РОЗДУМИ

Я думаю, що страшно помирать
І відчувать:це дихання – останнє.
Нелегко, мабуть, світ цей покидать.
Що буде там? Ніхто не зна. Мовчан-
ня.

Боятися, мабуть, всі тривалих мук.
Звичайно, краще помирать раптово,
Уникнуть сліз, прощання губ і рук,
Миттєво розірвать життєве коло.

Утрати серця! Скільки їх було!
І радість в двері стукає щось рідше!
А смуток часто пада на чоло,
І сивини із кожним роком більше.

Хоч мріється про безліч ще доріг,
Та старість підступає непомітно.
І та все ж завітає на поріг,
Яку ніхто не зустріча привітно.

Прийдеться ще, прийдеться помирать.
Чи в літній дощ, чи в люту завірюху...
Прийдеться білий світ цей покидать.
Хоч би земля була, як кажуть, пухом!

НЕ БІЙСЯ!

Не бійся зустрічей! Прийди!
Повір: нічого це не значить!
Тебе ж так хочу я побачить:
Мені по тому легше жить.
За кожна зустріч, кожна мить
Безмежно вдячна я! І ти
Не бійся!
Не бійся слів! І говори!
Тебе я слухать завжди рада:
Для серця це така відрода!
Розкажуй про своє життя,
Плануй щасливе майбуття...
Мені цікаво! Повтори!
Не бійся!

Не бійся дотику руки!
Нехай же буде мить коротка,
Для мене ж буде це солодка
Й приємна мить! Ось все пройшло.
Руки залишити тепло
На довгі дні чи на роки
Не бійся!

Не бійся посмішок! Це мить!
А світ без них такий порожній.
І далі йди, як подорожній,
А, може, потім оглянись
І ще разочок посміхнись.
Ти моє серце цим зігрить
Не бійся!

Не бійся, що тебе люблю!
Мабуть, це забаганка неба.
Тобі ж любить мене не треба.
Мені ж з любов'ю легше жити.
І без взаємності любить
Так солодко! Тому молю:
"Не бійся!"

Не бійся вірш цей прочитати!
Я знаю: все ти зрозумієш
І залишитися зумієш
Таким же милим... Залишись!
А буде зустріч – посміхнись!
Я ж хочу знов і знов сказати:
„Не бійся!"

Не бійся...

БЕРІЗКА

У лісочку, край дороги близько,
Вбралась в шати пишнії берізка.
Недалечко ж красень – клен зростав.
І берізка закохалась в клена,
В його дивні кучері зелені,
В сині очі й трепетні уста.

Клен красивий був собі, нівроку,
До берізки ж не зробив і кроку,
В іншу закохався. Щастя мав.
Що ж берізка? Звісно, засмутилась,
Але якось їй вночі приснилось,
Що той клен її поцілував.

Для берізки це такий дарунок!

Вона той, що в сні був, поцілунок
Згадує по сто разів на день.
Мріє собі тихо на роздоллі
Про нові іще дарунки долі.
В серці ж квітнуть пелюстки пісень.
Бо берізці небагато треба:
Заглянуть лиш в очі – синє небо...
І хоч часто шарпають вітри,
Серце все ж хмеліє, як буває,
Що до неї з вітром долітає
Милий голос ранньої пори.

Часом клен і пожартує трішки:
По-сусідськи їй пошле усмішку
Або вітром передасть листок.
Для берізки це така відрада,
Вона так тому листочку рада,
Ніби це вже до кохання крок.

А буває й мила в них розмова,
Й розуміння навіть із півслова.
І в берізки не мина любов.
Хоч проходять швидко ті хвилини,

В серці ж залишаються краплини
Радості від щирих тих розмов.

Може, там комусь іще і здасться,
Що берізку обминуло щастя.
Ні, вона щаслива! Їй хвата
Вже того лиш, що вона кохає.
То нічого, що він іншу має...
Хай лиш буде близько дні й літа!

Може, в сні прилине опівночі,
Може, випадково гляне в очі,
Може, посміхнеться... Неспроста,
Як раніш, берізка любить клена,
Його дивні кучері зелені,
Сині очі й трепетні уста.

КОХАНОМУ

Небеса весняні сині-сині.
Ми з тобою разом, і донині
Нашій ніжності нема межі.
Ніби сонце, гріють твої очі.
Про кохання й сни свої пророчі
Розкажи мені, коханий, розкажи!

Ось у вікна заглядає літо,
Гілочки дерев колише вітер...
Все, як завш. Нічого не мудруй,
Посміхнися. Нас вітає сонце,
Шле проміння щедро у віконце.
Поцілуй мене, коханий, поцілуй!

Відчуваю: скоро прийде осінь,

Трохи зблякне ця небесна просинь,
Та залишаться ще крила мрій.
Навіть якщо осінь і настане,
Я любить тебе не перестану.
Обігрій мене, коханий, обігрій!

День пройшов. За ним прилинуть інші.
Напиши для мене гарні вірші,
Не злякайся сніжної зими.
Вірю, знову ласкою поманиш,
Знаю, що любить не перестанеш.
Обніми мене, коханий, обніми!

А сьогодні листя ще зелене,
Я ще в тебе є і ти ще в мене.
Що лиш зможу, для тебе зроблю.
Знову день іде на зміну ночі.
Ще промовлю, заглянувши в очі:
„Я люблю тебе, коханий, я люблю!”

ЧЕМПІОНАТ СВІТУ З ФУТ- БОЛУ

Чути в хаті крик з екрана,
Лине слово „гол!”
Це, напевно, мій коханий
Дивиться футбол.

Буряків він не сапає,
І не заставляй!
А за кого вболіває?
Тю! За Парагвай!

Я, не знаючи, хто грає
(Вистача турбот),
Для годиться все ж питаю:
„Ну, який там щот?”

Я у тім чемпіонаті,
Проминувши шквал

Інших матчів, з милим в хаті
Подивлюсь фінал.

„Цього з мене вистачає”, -
Думка завш майне.
Півфінал я пропускаю:
То вже щось дрібне!

Вести, звісно, я не буду,
Всім тим матчам лік.
А коли фінал той буде,
Скаже чоловік.

Буде шум над стадіоном...
Може, й невпопад
Спрогнозую: чемпіоном
Стане... Тринідад!

НЕ Я!

Бузок п'янить, немовби келих трунку,
І днів летить нестримна течія.
А хтось співає з губ твоїх цілунки...
Не я!

Ось вітер пустотливо обриває
Весняний цвіт, який іще буя.
А хтось тебе з любов'ю обіймає...
Не я!

Гроза, бува, прилине опівночі,
Заглушить ніжні трелі солов'я.
А хтось тобі загляне палко в очі...
Не я!

Краплинки будуть в парі з неба падать
І шепотіть улюблене ім'я.
А хтось твоє волосся буде гладить...
Не я!

Я слухаю, як щось в саду говорить
До винограду вишенька сумна.
А хтось твої слова ласкаві ловить...
Не я!

Півонія оплакує розлуку,
Легенька хмарка в далечі кружля.
А хтось стискає ніжно твою руку...
Не я!

Багато днів сплигло вже за водою,
Змирилася вже з тим, що не твоя.
Та все ж чому, чому в житті з тобою
Не я?

ЯЛИНКИ

Дві красуні - ялинки
Росли біля школи роками.
Так затишно було їм
У сяйві і сонця, й зірок.
І хоч інколи в ліс
Вони ще залітали думками,
Та життя їх в селі
Було, ніби перлини казок.

Коли день посміхався
Й у школу приходили діти,
Деревця прислухались
До жвавих дитячих розмов,
І назустріч привітно
Давали для потиску віти,
І в зелених їх душах,
Напевно, бриніла любов.

У ялинок завжди
Були гарні нев'янучі шати –
Чи мели хуртовини,
Чи линуло літнє тепло...
А як дув вітерець,
То красуні любили співати.
Світ здавався чудовим,

Причин для журби не було.

Вони чули, звичайно,
(В дитинстві їм розповідали),
Що як лиш наставали
По-справжньому зимні дні,
То багато ялинок
Щороку навіщось рубали.
Так бувало у лісі.
В селі ж бо, напевно, що ні.

І зими не боялись –
Так біло кругом і так чисто.
Вони дуже любили,
Як падав легенький сніжок
І в зелене волосся
Вплітав пречудове намисто.
Скільки радості в серці
Було. І щасливих думок.

Та в одну дуже темну
Годину чомусь зупинились
Із сокирою двоє.

Ялинки почули їх гам.
Полякались красуні
І, думаю, ревно молились
У душі (нам незнаним)
Своїм зеленявим богам.

Одну швидко зрубали
(Зелена душа застогнала)
Й понесли, щоб прикрасить
Своє на Новий рік житло.
Після свят вона, звісно,
Уже на смітник десь попала.
Інша ж довго тремтіла
В думках про добро і про зло.

Вже ялинка одна
Біля школи самотньо зітхає.
В неї радість у серці
Тепер вже давно не цвіте.
Часто сниться їй подруга.
І, лиш зима наступає,
По ночах все ввижається:
Хтось із сокирою йде!

ЗИМОВА НІЧ

Зимова ніч. Лютує, в шибку стука,
Зубами скреготить молочна мла,
І плаче, й стогне так, немов звірюка.
Скриплять дерева. Слухатъ -

справжня мука.

Яка ця буря і жорстока, й зла!

Не сплю - вслухаюсь в завивання

ночі!

Для когось, може, в бурях є краса,
А я до ранку не стуляю очі,
Боюсь, що завивання ці пророчі.
І на подушку котиться сльоза.

Під ранок поступово все стихає
І настає усе ж спокійна мить.

Простягнуть до неба хочеться долоні.
Вже пройшли години мук,
Внученятко дай до рук...
Низько кланяюсь тобі,
Доню!

Мила зіронько, не плач,
Привезу тобі калач.
Обцілую я маленькі ніжки й ручки...
Раді, що прийшла ти в світ,
І бажаєм довгих літ,
Наше сонечко ясне,
Внучко!

Днів летить круговорот,
Всім добавилось турбот,
Та приємно в цих турботах нам радіти.
Хай зозуленька кує.
Хай здоров'я Бог дає
Вам, хороші й дорогі
Діти!

К...

Варте це було чекання й муки.

Ось настали ті щасливі дні,

Коли я взяла тебе на руки,
Заглянула в віченьки ясні.

Ах, які щасливі ці хвилини!
Кожен рух твій радісно ловлю...
Моя мила зіронько єдина,
Як тебе, малесеньку, люблю!

Не було давно у мене свята,
Та думки розвіялись сумні,
Як твої маленькі губенята
Ніжно посміхнулися мені.

Солодко щось в серці защеміло,
Сколихнулось десь на самім дні.
Скільки всього в згадках пролетіло,
А в думках вірші. Та ні – пісні!

Ти моя солодка давня мрія,
Зірочка маленька, та ясна.
І мене проміння твоє гріє:
Ти найкраща. Ти така – одна.

Серед буднів ще всміхнулось свято.
Чи ж могла подумати колись,
Що твої маленькі рученята
Так мене розчулять... Аж до сліз!

Ти мені таку принесла втіху
Серед болю, і страждань, і мук...
Тільки б хату вже минало лихо!
Тільки б радість йшла уже до рук!

Хай пошле Господь і Божа Мати
Многі літа й небо голубе!
Хай щаслива й на добро багата
Обігріє доленька тебе!

ЧОТИРИВІРШІ

* * *

Не можу я сказати цього словами...

То ж оберу, напевно, інший шлях.
„Ти дуже милий!” – вимовлю устами.
„Люблю тебе!” – читай в моїх очах.

В зимовий ранок я проснусь
І на шибках побачу квіти.
Тоді до тебе пригорнусь
Й тихенько попрошу зігріти.

А як сонце знов залишить небо,
Повернись із далечі доріг,
Бо мені так добре коло тебе.
Хочеш, припаду тобі до ніг?

Звично кидаю погляд на обрій.
Звідти ж віють вже знов холоди...
Так хотілось, щоб все було добре,
Ну, а вийшло ще гірш, ніж завжди.

Ти ще гарний, хоч вже майже сивий.
Що ж, всьому у світі є межа...
Але будеш завжди мені милий,
Бо твоя не сивіє душа.

ПОЕМИ

ДИТИНСТВО

Присвячується батькам

Харчосу Володимирі Степановичу,

Харчос Євгенії Степанівні

Згасне й зійде зоря вечорова.

У минуле ж нема вороття.
Ну, а в пам'яті хутір Діброва –
Це колиска мого життя.

Її зараз практично немає,
Рідний хутір „на знос” прирекли.
Де хати були – вітер гуляє,
Жаль, що хутора не зберегли.

Там була колись батьківська хата,
Літня кухня, хлів, клуня і льох...
Мати – ніжна й на вроду багата,
Ну, а в батька – завзяття на двох.

Добре знаю: не порахувати,
Скільки ж то недоспали ночей...
Та були завш на ласку багаті,
Все старались для нас, для дітей.

Не забути Різдвяну ялинку
Й найсмачніші в житті пиріжки...
Кожен день, кожна в ньому хвилинку
Про нас думали наші батьки.

Постаріли тепер. Що поробиш?

Та іще, слава Богу, живі.
Ще у клопотах. Любі, хороші,
Такі милі нам і дорогі.

А минуле – як та кінострічка,
Що хтось крутить невпинно назад:
Ось Наталя – маленька сестричка,
А ось Вовік – малюсінький брат.

Як глядіть їх тоді не хотілось,
Як я рвалась тоді до подруг
Олі й Галі. Тепер все змінилось:
Сестра – подруга й брат – щирий
друг.

Пам'ятаю садок біля хати,
В нім черешні – солодкі, смачні...
Як приємно було їх зривати!
О, які незабутні ті дні!

А ось зараз й таке ще згадалось:
Край дороги тоді був лужок.
Після рясних дощів піднімалась
В нім вода дітям десь по пупок.

Але нам цього вже вистачало:
Швидко ночви тягли до води
І в них плавали. Ох, попадало
Часто нам за розбиті „човни” ...

Пам'ятаються близькі і рідні.
Поруч двір був, де жив дядько Йван
Й тітка Ганя. Й мої двоюрідні-
Діти їх: Оля, Галя й Адам.

Дядько добре вмів хазяйнувати:
В них єдиних тоді був „движок”
Й своє світло на наші дві хати,
Але й це не останній ще крок.
Телевізор – вершина бажання!
О, тоді це було диво з див!
І дивиться фігурне катання,
Пам'ятається, кожен любив.

Хуторяни частенько збирались
Ще, щоб в дядька дивитись хокей.
Було тісно. Ми ледь пробирались,
Щоб вмотиться десь серед „людей”.

З дітьми дядька стрічаюся зрідка,

Линуть спогади давніх тих літ –
Незабутніх. Жаль, дядько і тітка
Передчасно пішли на той світ.

Пам'ятаю вузьеньку стежину,
Звісно, саджалку, рів і місток.
За містком – тітки Гапки хатину.
Шлях до тітки – до радості крок.

Які гарні цвіли в неї квіти!
Був малинник. І нас пригощать
Все любила вона. І ці миті
Так приємно тепер пригадать.

А краси було скільки навколо!
Особливо ж любила ті дні,
Коли в небі, малюючи кола,
Тихо планер кружляв в вишині.

І бувало, на радість нам, дітям,
Що той планер сідав за селом,
Бо з якихось причин долетіти
Сам не міг він на аеродром.

Прилітав „кукурузник” – і звично

Він той планер чіпляв на буксир.
Виглядало це так героїчно,
Що не можна забуть й до цих пір...

Ще любила я шепіт колосся
І медові волошки хмільні.
А бувало, бджола у волосся
Упліталась й співала пісні.

Від пісень тих я якось звільнялась,
Та хватало „медку” дітворі:
Не один раз за літо траплялось
Наступать на бджолу у траві.

Ну, а взимку! І не розказати,
Скільки радісних линуло днів.
В нас і лижі були, і санчата,
Й ми безстрашно з'їжджали з горбів.

Було мокре взуття, часом сльози...
І льодок на зубах хрумкотів,
Та які б не були там морози,
Дуже рідко із нас хтось хворів.

В моїх згадках, звичайно, ще школа

Й друга ненька – Надія Шевчук.
Школа наша була початкова,
В ній взяли ми основи наук.

В тій же самій, що школа, будові
Збоку був тоді ще й магазин.
Далі вигін. Там пасли корови,
Цього з нас не минув ні один.

Два діди – Дєтко й Пушка – навчали
Нас, малих, випасати корів.
Від дощу ж бо частенько ховали
Попід поли широких плащів.

Там дитинства мого подруги
Оля, Галя і Зіна. Де ви?
І кохання моє перше – Юрик
(Вже тепер у сирій він землі)...

Як складеться життя і ким бути,
Було стільки наївних думок...
Зараз там, де колись був мій хутір,
Лиш три хати й Калюжних „лісок”.

Не одне промайнуло вже літо,
А здається, все вчора було...
Забуттям дещо вже оповите.
І дитинство минуло давно.

Невідомо, що ждять від майбутніх
Нам років. Та ще линуть навстріч
В пам'ять спогади днів незабутніх.
Скільки в згадках знайомих облич!

А життя все летить! Так промчав би
Десь за обрій швидкий паровоз.
І не знаю, чи кожен згадав би
І мене вже – Марусю Харчос.

ОПЕРАЦІЯ

Присвячується лікарям

Аksamітній Стеллі Михайлівні,

Селиху Тарасу Федоровичу

РОЗДІЛ І

До операції

Всяк буває у житті,
В нашім суєтнім бутті...
І не знаєш, яка жде тебе новація.
Якось так раптово, враз
(Ледве встигла кліпнуть раз)
Випада мені на долю операція.

Лікарів я й так боюсь,
Лишній раз до них не рвусь,
А тут просто вже й не знаю, що робити:
Щось так крепко узялись,
Налякали (ох, держись!),
Що без „різання” того не можна жити.

Що ж, лікарня - не сюрприз.
Йду туди, як на заріз.
Від халатів білих щось аж зарядило.
Вже й в палату завели,
Вже і ліжко відвели.
Післязавтра готуватися „на діло”.

Ну, і завтра не зівать:

Йти аналізи здавать,
ЕКГ, звичайно, там ще й кардіолог,
То нехай побачить лор,
То дихнуть в якийсь „прибор”,
На завершення іще і стоматолог.

Накінець – то все пройшла,
У відділення прийшла,
Відпочити вже збиралась. Як на спо-
лох,
Знову кличуть. Десь в обід
Був до мене вже візит,
Завітав, скажу вам, анестезіолог.

Став так мило говорить:
Те да се, да що болить,
Алергія, може, є? Я на заявки ці
Ледь не випалила слів:
„Звісно, є, на лікарів,
А точніше, то, мабуть, на операції”.

Це в думках. Сама ж кажу,
Що від страху щось дрижу.
Він у відповідь, що страх – то це
нормаль-

но.

Потім ще продовжив річ.

Ну, і дозвіл дав на ніч

Заспокійливе прийняти щось орально.

Якось ніч таки пройшла.

Вранці ж думка знов знайшла,

Що сьогодні таки ждуть уже „тортури”.

І соромлюсь щось писати

(Й слів не можу підібрати),

Які вранці ще робились процедури.

В коридорі чоловік,

Не прощатися ж навік.

Мимоволі (що робити?) я бодрюся.

З ним сестра іще моя,

Геть бліда, як не своя.

„Я проснуся, - їм кажу я, - я проснуся”.

А в палаті жіночки

Точать різні балачки,

Заспокоюють мене, як там вже знають,

І історію одну,
Досить все-таки чудну,
Розповісти мені радо поспішають.

Ніби тут була одна
Із якогось там села,
Що в останню мить втекла із „тої за-
ли”.
Я ж і так уже боюсь,
Із останніх сил держусь.
Ох, навіщо цю пригоду розказали?

Все!!! Попід руки взяли
І „до столу” повели.
Ледве плутались мої там бідні ножки.
Вже сорочку одягли,
І косиночку дали,
І бахіли (це з матерії сапожки).

Опустивши очі в діл,
Йду в той зал. Аж ось і стіл.
Біля нього, щоб вилазити, ослінчик.
Серце б’ється без пугтя,
Та немає вороття.
І надії не згасає все ж промінчик.

В оборот мене взяли,
Прив'язали, як могли.
Хоч втікати я не збиралась – не
спини-
лись.

Щось колоти почали,
Ще й не дуже допекли,
Як я якось непомітно відключилась.

РОЗДІЛ II

Після операції

Ох, який жахливий струс!
Може, стався землетрус?
Щось добряче я, добряче так
гойдну-
лась.

Пам'ять в голову прийшла,
Моментально „поняла”:
Це я після операції проснулась!

Ось лунають голоси
Гарно й чітко, як часи,

Накривають мене, чую, мабуть, пледом.
Тут і міряють вже тиск,
Я ж не можу видать й писк:
Відчуття, що хтось намазав губи медом.

Причепилися питать,
Щось їм конче треба знать,
Ледве-ледве, знаю, губи розліпила,
Все ж видушую слова
(Нехай знають, що жива!),
Теревені ж править точно нема сили.

Є одне бажання – спать,
Й дуже хочеться ще знать,
Що вони мені в тім залі „натворили”.
В цьому йдуть мені навстріч.
„Усе добре, - чую річ, -
Все, що треба, то оте вам і зробили”.

Щось говорить медсестра,
Чоловік, а там сестра.
Я людина товариська і так далі.
То ж не зважуюсь сказать:
„Я страшенно хочу спать,

Не dokonуйте, ідіть собі подалі”.

Вже дрімаю. Чую в сні
Ще розмови голосні,
Що в відділенні якась велика кража.
Дрімота ж бере в полон,
Що миліш усього сон,
Недаремно ще в казках дитячих кажуть.

День проспала, потім ніч.
Ну, а вранці інша річ -
Починаються нові вже тут „тортури”:
То на ліжку повертайсь,
То сідать уже збирайсь
І, само собою, нові процедури.

Перев’язки день при дні.
Неприємні. Та мені
Щось не бiль один тут голову колише.
Скаче в мізки різна жуть,
І страхи чогось беруть,
Чи не вилізуть при тому всьому киші.

Та й уколи. Не сказать,

Що то чиста благодать.
Може, й думає ще хтось такі дурниці.
В них така пекуча муть
(Жаль, забула щось, як звуть).
Цей удар взяли вже, вибачте, сідниці.

Думка є: лежи та диш,
Та не дуже полежиш.
Десь на третій день вже здерли із
постелі.
Ніби треба вже ходить,
Як раніше, вчиться жить.
Їсти ж все потрошку, навіть і тефтелі.

А вночі, тільки засни,
Налітають дивні сни.
Якось в сні робив Кіркоров перев'язку.

Тільки лейкопластир він
Все ліпив щось до колін,
А по ньому накладав тугу пов'язку.

А то сниться ресторан,
Там за столиком Зідан.
Я йому пасую жваво м'яч на лавку.
Вранці хоч із сміху плач:
Де Зідан той? Де той м'яч?
Але, мабуть, я іду вже на поправку.

А в палаті в цей момент
Трохи інший контингент.
Заспокоюю і їх вже як там знаю.
З кожним днем все більше сил,
Й хоч немає, звісно, крил,
Та думками я вже в Тучині витаю.

Ось день виписки прийшов
І без зайвих там промов
Я прощаюсь. І чогось аж трошки шкода.
Не забути всі ці дні,
Й аж не віриться мені,

Що зі мною відбулась така „пригода”.

ЕПІЛОГ

Черга вже й серйозних слів.
Нам не жить без лікарів.
То ж рятуйте нас від болю і від муки,
Нам продовжуйте життя,
Не втрачайте співчуття.
Я в думках цілую ваші добрі руки.

Хай душі не гасне цвіт.
Щастя вам і довгих літ!
Знайте, працею ви можете пишатись.
Дуже добре, що ви є.
Хай здоров'я Бог дає,
Щоб завжди було до кого нам звертатись.

РОЗДУМИ ПРО ОСВІТУ

*Відколи сонце сяє серед неба,
Не жив такий, кому знання не*

треба.

Рудаки (переклад В. Мисика)

I

Багато суперечок чуєм нині
Про цінність знань. Можливо,
не
потрібні
Тепер знання. Приходиться не раз
Про те нам чути скрізь і повсякчас:
Якщо ведуться у кишені гроші,
То і майбутнє жде уже хороше.
За гроші легко поступити в вуз,
Навчатись там. Платить – це не конфуз,

А потім, без великої турботи,
Знайти за гроші можна і роботу.
Та знають всі, який то працівник
Із неука. Але вже всяк з нас звик
До того, що частенько в нас нездари
Будинки мають, гроші і товари.
Живуть в багатстві. І не що-небудь,
Смачненьке все їдять вони і п'ють.

II

А в мене в згадках школа, в яку мати
Мене вела десь так у шістдесятих.
Тоді ми все ж тягнулися до знань,
Не вчивсь лиш той, скажу вам без

ва-

гань,

Хто і хотів би вчитись, та не в змозі.
З наукою йому не по дорозі
Було, ну що ж, не вчився, бо не міг,
Не допоміг би тут йому й батіг.
А інші проявляли все ж старання,

Бо батько й мати звечора і зрання,
Утомлені колгоспним тим життям,
Роботу чисту і „під покриттям”
Бажали дітям. Ми те розуміли,
Старалися й уроки завжди вчили.
Звичайно, ще й таке тут слід сказати:
Нове було цікаво нам визнавати.

III

Пройшло з тих пір десятків зо чотири
Вже літ. Живем, як мовиться, у мирі,
Та то й усе. Коли заходиш в клас,
То вже скажу вам нині без прикрас,
Що одиницям треба вже навчання,
А вчитель же готовий без вагання
Віддати все дітям. В кожному класі ж
так:

Добресенький збереться гурт зівак.
Десь тра ж подіться. Чом же і не в
школі?
У школі – то вже ніби на приколі.
І не один прийде такий у клас,

Що в нього думка, мабуть, повсякчас,
Яку б то знову вигадать розвагу,
Щоб від книжок відволікти увагу,
Щоб випадково не запам'ятать,
Того, що вчитель вчить. І щоб не
знать.

Багато їх таких тепер у школі.
Так вчаться, ніби не з своєї волі.
Сидять собі до часу, до пори.
О, хоч би не пішли у лікарі!

IV

А все ж підуть кудись! І у руїну
Готові будуть скинуть Україну.
Як вчиться зась, то нащо і робить,
Стараться будуть, щоб легенько жить,
І часто-густо це їм і удасться
І саме їм чомусь всміхнеться щастя,
А хто розумний, добрий чоловік,
То буде, бідний, маятись весь вік.
А, може, так воно чомусь і треба,
Щоб щастя тим, хто не хватав із неба,
Як кажуть, зір. Зате здоровий він,

А там, дивись, за гроші вийде й чин.
А інколи получиться, як в казці,
Що (вже не знаю, по якій там ласці)
Розумним двом лиш дуля (й не одна),
А дурню королівство і жона.
Задумуюсь над цими я казками,
Та все ж донині (хай це поміж нами
Залишиться), ідучи на урок,
Стараюсь інші висновки з казок
Робить тих. І кажу, що дуже треба
Знання шукать. У цім була потреба
В віки прадавні. Є вона і нині:
Розумні люди треба Україні.

V

А чи ж бо треба? Взяти б до уваги
Нові програми. Де ті переваги,
Щоб варто вже тепер 12 літ
Сидить у школі? Як наплакав кіт,
Тих переваг. Мабуть, оті програми
Й підручники до них (це теж між нами)
Складали вже ж не друзі – вороги
Освіти й України. До ноги

Не знищить їх. Та вигнати б з роботи:
Експерименти щоб уже охоти
В них не було над вчительством й
дітьми

Проводить. Цим не вийти із пітьми!
Придумують десь там собі дурниці,
Увагу всю звертають на дрібниці.
І кожен рік вже ніби щось нове:
То „тема”, то „за тему”. Це таке
Важливе ніби. То оцінки „в дату”
Контрольні став. Тепер вже тра „без да-
ти”.

Графу „напам’ять” знов тепер
відводь—
Отак бумагу лишень переводь...
То став ПО лише за перездачу,
То всім уже. Ото дали задачу!
Ото, мабуть, підвищаться знання!!!
І інтерес вже буде до вчення!!!
При всім при тім у класі 30 учнів...
Заяви ж часто линуть дуже гучні,
Що зарплатню підвищать, та вона,
Сказати б правду, й нині щось

смішна.

Не знаю, як там робиться у світі,
Та щось не те й донині в нас в освіті.
Та й в Україні... Що отут казать?
Про те вже щось не хочеться й писать.

VI

З чого ж то починала я цю мову?
Ага. Про цінність знань вела розмову,
Та, бачу, щось не дуже получилось,

Хоч від писання цього вже й втомилась.
Знання для мене – не якісь примари,
Хоч з щастям не завжди ідуть у парі.
І як би не складалося життя,
Ціню знання й до самозабуття
Готова ці повторювать слова я,
Ця думка все ж для мене золотая.
Чи вчитись? Хай своя буде відгадка
У кожного. В мене ж на цьому крапка.

ВІН І ВОНА

Знов кружля заметіль,
Розстеливши снігів павутину.
Поміж білих дерев
Пролягає стежина одна.
У морозну, зимову,
Нічим не примітну днину
У засніженім парку
Зустрілися Він і Вона.

Крок до Неї ступив,
А у відповідь – щире вітання.
То ж усмішка злетіла
Із уст, як сполоханий птах.
У зимовий той день
В Його серці розквітло кохання.
Й танцювали сніжинки,
Відбившись у їхніх очах.

Ось весна промайнула
І щедре прилинуло літо,
Вже жили вони разом,
Та думав не раз крадькома,
Що кохає Її
Самовіддано й несамовито –
В Її ж серці кохання
Немає, напевно, нема.

Вона часто Його
Називала і добрим, і милим,
Посміхалась привітно,
Була як маяк кораблю.
І Він був би із Нею
Щасливим, безмежно щасливим,
Якби раз хоч сказала
Йому довгождане „люблю”.

Так хотів тих признань,
Та не міг щось ніяк дочекатись,
Вона мила була,
Уникала ж чарівних тих слів,
Він терпляче чекав,
Бо боявся без Неї зостатись,
Бо любив Він Її,

Понад все у цім світі любив.

Та осіннього дня,
Як приніс Їй червоні жоржини,
Серце впало додолу
(Так падають в прірву мости),
Бо промовила тихо:
„Твоєї немає провини,
Покохала я іншого,
То ж ти мене відпусти”.

Вона зразу ж пішла,
Відхиливши прощальні розмови,
Так сьогодні й не взявши
Яскраво-червоних жоржин.
Світ став чорним для Нього,
Хоч зранку ще був кольоровим.
Все змінилось навкруг:
Він лишився в цей вечір один.

Так пройшло кілька років,
Порожніх, холодних, без Неї.
Болем в серці відлунював
Кожен, здавалося, крок.
Вчився заново жити

Без палкої любові своєї,
Та не міг все ж позбутись
Про Неї вже звичних думок.

Випадкові жінки
Не приносили щастя, лиш муку.
І бриніла в душі
Ще кохання тендітна струна...
Якось в вечір осінній
Ледь чутно хтось в двері постукав,
Відчинив – на порозі
Стояла (о, диво!) Вона.

І щасливі думки
Враз злетіли десь птахами вгору.
Все простив. На губах
Вже бриніло цілунків тепло.
Запросив Її в дім,
Та не знав Він іще на ту пору,
Що нещастя в той вечір
Її на поріг привело.

Той покинув Її,
Але сльози гіркі та солоні,
Як дізнався Він потім,
Були від страшної біди.
Цілував Він в той вечір
Худенькі, змарнілі долоні...
Була осінь – для них
Почались вже страшні холоди.

Лікарняні палати,
І стогони, й болі, і муки...
Вона швидко марніла,
Згасала в Його на очах,
А Він все зігрівав
Її рідні холонучі руки
І старався хоч якось
Її підбадьорить в словах.

Та коли обривалось
Вже дихання в Неї останнє,
Вона все намагалась
Йому щось сказати крізь плач.

Він надіявсь почути
Оте довгождане признання,
Та почув не „люблю”,
А тихеньке прощальне „пробач”.

Наближалась зима,
Знов сніжинки у парах кружляли.
Її подих в останню
Осіньню цю ніч охолов.
Відійшла в небуття,
Але так Йому і не сказала
Ні одного словечка
(А Він же так ждав!) про любов.

Заметілі були на душі,
А не тільки надворі.
Йшов стежиною сам,
Поринаючи в сніг до колін,
Неутішний він був
У своєму великому горі,
Ніс коханій букет
Запізнілих червоних жоржин.

Зустрічав холод плит,
Чорний хрест і гнітюче мовчання.
Хтозна, може, Він ходить
До Неї до цих іще пір.
Просто є ще на світі
Велике жертовне кохання,
Про яке у свій час
Написав іще Вільям Шекспір.

А пелюстки жоржин
Обриває сполоханий вітер.
Згасла музика серця,
Й струна вже давно не бринить.
Всі гріхи Йому, мабуть,
Простяться уже на цім світі,
І душа Його чиста
В свій час до небес полетить.

А поки що зима
Розстилає снігів павутину.
І хоч вірте не вірте
(Є в цьому якась таїна):
Тільки вийде Він в парк
Й на улюблену ступить стежину,

Біла постать з'являється –
Йде в заметілі Вона.

ЗМІСТ

ВІРШІ

П р о л о г	3
О с і н ь	4
«Це буває завжди невчасно»	6
Загадкова країна	7
В с е і н а к ш е	9
«Хочу щиро Господу молитись»	10
П р и з н а н н я	12
Щ о к р а щ е ?	

.....	13
В е с н я н и й р а н о к	
.....	14
В і ч н і с т ь	
.....	16
З о р я н е н е б о	
.....	17
«У минуле вже не повернутись» ...	21
«Час все швидше летить!»	22
«Може, недалеко вже й обжинки»	23
Р е к в і є м	
.....	25
«Знову сонце в золотім серпанку»...	28
С л о в а	
.....	30
Н е з м і н н і с т ь	
.....	32
«Знов надворі весна»	34
Все одно люблю	36
Листочок	
З	8
У п о л о н і	
.....	40
Нічні роздуми	41
Н е б і й с я ! . .	

.....42
Б е р і з к а

.....44

К о х а н о м у

.....48

Чемпіонат світу з футболу..... 50

Н е я !

.....52

Я л и н к и

.....53

З и м о в а н і ч

..... 57

Д і т и 58

К ...
.....60

Ч о т и р и в і р ш і
.....62

ПОЕМИ

Д и т и н с т в о
.....64

О п е р а ц і я
.....73

Роздуми про освіту .....
8 4

В і н і В о н а
.....90

Літературно-художнє видання

ЖАКУН Марія Володимирівна

ВІЧНІСТЬ

Вірші

Поєми

В авторському редагуванні

Художник – *Андрій Мечкало*

Коректор – *Микола Жакун*

Набір, верстка та дизайн – *Сергій Бабак*